

Rozhovor o obsahu celé Áyukusala Púja

Rozhovor ctihodné Bhikkhuní Vajiry (BV) a Sámanerí Tissy (ST)
17. 5. 2005 v Áyukusala Assama, Hokandara, Srí Lanka

Sámanerí Tissá: Ctihodná paní, každý den recituji Áyukusala Púju a byla bych ráda, kdybys mi vysvětlila některé pasáže z recitovaného textu.

Bhikkhuní Vajirá: Dobře, a na co se chceš zeptat?

ST: Chci mluvit o kvalitách Buddha, Dhammy a Sanghy. K těm kvalitám Buddha, tomu rozumím: „Takový je on vznešený, oproštěný, pravě a zcela probuzený, věděním a jednáním vybavený...“, k tomu není až tak nutné vysvětlování, to je dané.

BV: ...snad jen k té výslovnosti, k tomu je třeba zdůraznit, že tu nejde o jakéhosi zrovna právě teď probuzeného čili rozespaleho, jak to někteří překládají. *Sammá* znamená opravdově, pravě. *Sammá Sambuddha* je pravě a zcela probuzený.

ST: K těm kvalitám Dhammy recitujeme: „Dobře vyložená je vznešeného nauka, s viditelnými výsledky, nadčasová...“. Tomu bych taky rozuměla, protože jsem si to vyzkoušela v praxi a viděla už ty výsledky, poznala, že mi to pomáhá v životě. Takže u té Dhammy jsou ty výsledky viditelné. Kvality Sanghy znamenají: „Šťastnou cestou jde vznešeného žáků společenství, přímou, pravdivou...“, tomu bych také rozuměla. Ale na jednu věc bych se chtěla zeptat, potřebuju vysvětlit: *Yad' idam cattári purisa-yugáni attha purisa puggalá*, co jsou tyto „čtyři lidí dvojice, osm typů osob“?

BV Takže čtyři dvojice lidí, osm typů osob. Čtyři dvojice lidí, to znamená ty, kteří znají *magga-phala*, znají stezku i ten plod té stezky. Někteří si ale neumí znovu zpřítomnit plod té stezky, kterou prošli. Podle Buddhova učení je možné, že ve všech těch čtyřech stádiích pokroku je možné to, že člověk poznal cestu *magga*, ale není schopen opakovaně dosahovat *lokuttara-jhány*, to znamená, že nemá ten plod *phala*, není schopen vstupovat opakovaně do proudu. Takže jednak je tu možnost, že je někdo *sotápanna*, který již vstoupil do proudu, to znamená, že má zkušenost *magga*, a někdo může mít *magga-phala*, zná oboje, že *magga* je cesta, *phala* je plod. To platí i pro vyšší stádia realizace toho, kdo se jednou vrací, kdo se vůbec nevrací, kdo je plně probuzený, tedy *sakadágami*, *anágami* a *arahat*. To znamená, že tam je to vždycky dvojice *magga* a *magga-phala*, *sotápatti-magga* a *sotápatti-magga-phala*, to samé pro *sakadágami magga-phala*, *anágami magga-phala* a *arahatta-magga-phala*. Tam je vždycky ta dvojice, proto dvakrát čtyři. Těch osm typů, to jsou čtyři dvojice ušlechtilých osob *cattári purisa-yugáni*.

ST: Aha. Takže to je k těm kvalitám Buddha, Dhammy a Sanghy asi vše, co jsem chtěla vědět. *Buddha-ňány* jsme probraly před pár dny a o nich existuje také dlouhý rozhovor, který jsem už četla. Teď bych se ale chtěla zeptat na *catubbisa paccayatá*.

BV: K těm *paccayám* existuje také rozhovor, který vedl ctihodný Hitakusala se ctihodným Áyukusala Therou, a ten byl nedávno editován a namnožen. Jinak k tomu je v učebnici „Psychologie zvládání života“ od Mirko Frýby rozepsáno, co která ta podmínka *paccaya* a co které to motivační *hetu* znamená.

ST: Já se asi nenaučím z paměti všechny ty názvy, ale abych aspoň zhruba věděla, o čem to je.

BV: Takže si vezmi tu učebnici „Psychologie zvládání života“, tam jsou rozepsány všechny ty *paccayá* a jejich významy. Ta *paccaya*, v nominativu *paccayo* znamená podmínku. No a ten *hetu* je doslova kořen. Pak u té další podmínky *arámmana* je předmět. Buď se na něco, co prožíváš, díváš dodatečně jako na *hetu paccayo*, to znamená, že z toho jednáš a pak to poznáš

jako motivační kořen tvého činu. A nebo se na to díváš hned s odstupem jako na *árammana*, to je jako na předmět a už z toho hned nejednáš. Třeba dám příklad. Člověk, který je vzteklý, který v jisté situaci jedná v nenávisti, pak je to kořen *hetu*, ta nenávist je podmínka toho jednání. Kdežto, když ten člověk vztekloun je trénovaný tak, že je schopen se na to své prožívání podívat jako na předmět, to znamená, že tu nenávist pozná jako neblahodárnou nenávist, tak je to pro něj *arámmana*, předmět poznání a už z toho pak dle vlastního rozhodnutí a vědění nejedná. Pak je tam třeba *nissaya-paccayo*, to je ta závislost prožitku nebo podpora činu, *ásevana-paccayo*, podmíněnost opakováním činu. Důležitá pro zvládnutí života je *kamma-paccayo*, vědět, že ten čin podmiňuje budoucí prožívání. Neblahodárný čin *akusala-kamma* vede k utrpení, je podmínkou záměru *kamma*, který podmiňuje to, co přijde. *Vipáka-paccayo* znamená, že když teď něco zakoušíš, třeba něco příjemného, že to je výsledek podmíněný minulým dobrým záměrem *kusala-kamma*. Nebo je tam *jhána-paccayo*, když umíš pohroužení *jhány*, pak si je umíš vychutnávat a dává ti to základnu jinou pro to prožívání v meditaci i v životě. Když neumíš *jhánu*, tak to prožívání je jiné. Když umíš *jhánu* a víš, že se tam můžeš jít občerstvit, tak ti to podmíní to další prožívání jinak. Zrovna tak *magga-paccayo* znamená, že když znáš stezku, to vědění si zpřítomníš, že víš, co to je *magga*, co to je stezka, tak ti to podmiňuje jinak tvoje jednání, vystupování, myšlení, mluvení...

ST: Takže to je vysvětlení k podmínkám. Dále je recitace zanikání *viññána-nirodhá náma-rúpa nirodho...*

BV: Tak nejprve ta první, to je podmíněné vznikání, a ta druhá je o mizení nebo zániku. To je *paticca-samuppáda*. To máš sice už předtím uchopeno v tom *dukkha nirodhe ñánam, buddha ñánam*, v Buddhově vědění o zániku utrpení. Důležité je tam ale také *dukkha nirodha gáminiyá patipadáya ñánam*, vědění o cestě vedoucí k zániku utrpení. To bylo těch čtrnáct Buddhových vědění. Takže tomu snad rozumíš. Ty *paccayá* to jsou podmínky, ty už máme teď hotové. To potom je proces podmíněného vznikání *paticca-samuppáda*. To je něco jiného.

ST: Aha, tak to jo. No, k tomu bych taky chtěla něco vědět. Takže ta *paccaya* to je podmínka, jak jsi říkala. To je asi zřejmě, že něco podmiňuje něco...

BV: Ano.

ST: Takže když se naučím ty výrazy jako *avijjá, sankhárá* a ty další, tak budu znát ten proces a vědět, že *náma-rúpam* tělo-mysl podmiňuje *saláyatanam* šest základen.

BV: Ano, šest základen smyslů, to znamená, že je tam tělo jakožto základna pro dotyk, chuť, čich, zrak, sluch, jakož i ta mysl je šestou základnou. Je to vázáno na to tělo a jeho prožitek myslí, tedy *náma-rúpam*, čili tělo-mysl. Bez toho těla to nemůže existovat. No a těch šest základen *saláyatanam* podmiňuje *phasso*, což je kontakt, dotyk. *Phassa* je dotyk mezi vnitřní a vnější základnou, mezi tělem a předmětem. Dále je *phassa paccayá vedaná*. Když je tam nějaký kontakt, tak je tam vždycky nějaký pocit, který může být příjemný, nepříjemný nebo neutrální. Na konečné tělesné úrovni je ten prožitek pocitování jenom příjemný, anebo nepříjemný. Ale na úrovni všech ostatních základen chuti, čichu, zraku, sluchu a myslí to může být příjemné, nepříjemné a neutrální. Pak je tam tedy *phassa paccayá vedaná, vedaná paccayá tanhá*. To *tanhá* je žádost a když tam je příjemné prožívání, příjemné cítění, tak to dál chce. Vzniká nějaká žádost. Když je tam nepříjemné, tak je tam k tomu odpor. Je tam žádost se toho zbavit. A když to není ani příjemné ani nepříjemné, tak je mi to jedno. Takže to *tanhá paccayá upádánam* to je to ulpívání. To není žádná teorie, to můžeš skutečně pozorovat v meditaci a prakticky i během dne, když jsi meditativně soustředěna. *Upádána paccayá bhavo*, ulpívání podmiňuje nastávání a tak dále *bhava paccayá játi*. *Játi* je zrození, vznik nové situace, nové bytosti. *Játi paccayá jara-maranam*. To znamená, že zrození podmiňuje smrt. Co se narodí, umře.

ST: Já jsem tady zase zapoměla to *sankhárá*, to je co?

- BV: *Sankhára* jsou formace. To jsou souvislosti mezi jevy, které jsou podmíněny zaslepeností, nevěděním *avijjá*, z kterého vytváříme formace. *Avijjá* je zaslepenost, *viññána* je vědomí, *vedaná* cítění. To, jaké máme vědomí, je podmíněno těmi formacemi a v každém vědomí máme příjemné, anebo nepříjemné cítění. A co se narodilo, to stárne *jará* a umírá *marana* a je vystaveno nepříjmnostem, *játi paccayá jará-maranam soka-parideva-dukkha-domanass-upáyása sambhavanti*. To znamená, *dukkha* je tělesné nepříjemné cítění, *domanassa* je mentální nepříjemné cítění. *Upáyása sambhavanti*, že takhle zoufala vzniká utrpení. *Evam-etassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti*, to znamená, že takhle vzniká celá ta hromada toho utrpení.
- ST: Dále je tu *avijjá-yatveva asesá virága nirodhá sankhára-nirodho*
- BV: *Virága* je vystřízlivění a *nirodhá* je zánik.
- ST: *Sankhára*, to už jsme tu měly, podmiňuje zánik
- BV: Že když je blbost *avijjá* nahrazena tím vystřízlivěním, tak to dává zaniknout těm *sankhárám*. Když zaniknou *sankháry*, tak zaniká vědomí. Když zaniká vědomí, to znamená, že to *sankhára-nirodhá viññána-nirodho*, ano, tak zanikají *sankháry* formace. Když zanikají formace, tak zaniká vědomí. Když zaniká vědomí tak zaniká *náma-rúpa*. No a když zaniká *náma-rúpa*, tak zaniká šest základů. Když zanikají *saláyatana* tak zaniká kontakt. Když není to oko, tak tam není možnost kontaktu s předmětem vidění. Když zanikne vědomí sluchu, tak tam není žádná základna pro vnímání zvuku.
- ST: Tak takhle to postupně zaniká...
- BV: Je to proces zanikání, který lze uskutečnit meditací. Je to běh zpátky *patiloma* toho podmíněného vznikání *paticca-samuppáda*. To první to *avijjá paccayá sankhárá* to je to vznikání. To je to *paticca-samuppáda* po směru neboli *anuloma* a to *avijjá yatveva asesá virága-nirodha sankhára-nirodho* je proti směru *patiloma*.
- ST: Teď tady máme *namámi buddham guna-ságar'-antam*
- BV: Já bych se vrátila ještě předtím k tomu *vandámi cetiyam sabbam* zdravím všechny *cetiye*. *Cetiye* to jsou pagody nebo dágaby *sabbathánesu patitthitam* ve všech směrech. *Sárírikadhátu*, *sáríra* je tělo, *dhátu* je element. Oni to v příručkách překládají doslova jako tělesné ostatky. Ale počkej, podíváme se. Ale není to v tom. Překládají literárně doslova v tomhle druhém řádku *sárírikadhátu-mahábodhim*, že zdravím všechny tělesné pozůstatky a všechny stromečky *bodhi*. Ale to je blbost. To *sárírikadhátu* se pojí dohromady. To *sárírikadhátumahábodhim* jsou všechny odnože svatého stromečku *bodhi*. To jsou odnože, to nejsou žádné pozůstatky ani *Buddhy* ani *arahatů* ani stromečků *bodhi*. Jsou to odnože. Buddha ve všech podobách je v tom *buddha-rúpam sakalamsadá*. Buddha je ta bytost, která dosáhla osvícení, *rúpam* je její tvar, *sakalamsadá* jsou všechny *Buddhovy* podoby.
- ST: Tak to je k *vandámi cetiyam sabbam* a teď pojďme k *namámi buddham guna-ságarantam*. To se tam třikrát opakuje a vztahuje se to k Buddhovi, Dhammě a Sangě.
- BV: Ano, *vandámi* a *namámi* znamená uctívám či zdravím. Takže to jsou vlastně vždy ty první řádky, které uvádějí čtyři ochranné meditace. Zpřítomnění kvalit *Buddhy*, meditace *mettá*, meditace těla, meditace smrti. To jsou čtyři ochranné meditace v pořadí, že zdravíš *Buddhu*, pak přijde to *sattá sadá hontu sukhí averá*. *Sattá* jsou všechny bytosti a ať jsou šťastny *sukhí* a bez nenávisť *averá*, to je *mettá*. *Káyo jiguccho sakalo duggando*, to znamená, že to tělo je špinavé a časem smradlavé. *Gacchanti sabbe maranam ahañ ca* znamená, že všechno jde ke zničení a do smrti, jakož i já *aham*. Takže to jsou vlastně čtyři ochranné meditace, jak je znáš ze zásedů na Hrbu. Pak je *namámi dhammam sugatena desitam*, že zdravíš *Dhammu*. To *sugatena desitam* je *Buddhou* předneseno. *Sugato* je lehce či šťastně jdoucí, přívlastek *Buddhy*. Lehce jdoucím přednesená nauka *Dhamma*. To jsou její kvality. Pak je tam zas *mettá* a pak meditace na nečistoty těla. *Muni-rája-sávakam*. *Muni* je ztišený, mudrc, ten co utichl, *rája* je

kral, ve smyslu ten největší, mudrc, který utichl. *Sávakam* jsou žáci ve společenství Buddhy. Společenství toho, který utichl. Pak je tam zase *mettá*, a tak dál.

ST: Hm, tak to mám. Pak je tady recitace *Dasa-Dhamma-Sutam*. Jak jsem jí pochopila. Buddha pravil *bhikkhūm*, aby si připomínali deset skutečností. Ta první zní: „Mimo sociální normy jsem postavení dosáhl.“ Tak tomu bych rozuměla, že každé zaměstnání má jakousi svou normu při své práci, která k tomu postavení patří. Mniši jsou postaveni mimo ty normy, nemusí dodržovat ta světská pravidla, vztahující se k tomu či onomu zaměstnání. Druhá skutečnost: „Pro dobro druhých je můj styl života.“ Mnich dává sám sebe, odejde do bezdomoví, vzdá se všeho, co měl a dává to všem těm laikům, aby se například třeba na té *pindapátě* na něm mohli trénovat v té své štedrosti. Mnich vše odevzdá, uzavře v tom laickým životě a jde bez ničeho stát se, takovým bych řekla, nástrojem těm ostatním laikům, kteří dosahují své zásluhy tím obdarováváním. Třetí skutečnost: „Jiným přístupem mám jednat.“ To znamená, že bych měla jednat jako mniška, už nejsem laik, dodržuji deset etických předsevzetí a jedním jiným způsobem. Mám jiné myšlení. Jiným způsobem přijímám lidi a věci kolem sebe. Čtvrtá skutečnost: „Jen abych se sám za své způsoby nemusel kárat.“ Myslím si, že když mnich dodržuje těch deset etických předsevzetí, takže ho to vlastně chrání. Když se podle nich chová, tak si nemusí nic vyčítat, chrání ho to před lhaním, krádeží. Pátá skutečnost: „Jen aby mně moji společníci moudří nemuseli kárat.“ Abych se nemusela stydět za své chování a činy před zkušenějšími mnichy a mniškami, před moudrymi, kteří mají již více zkušeností. Šestá skutečnost: „Ode všech mě milých a drahých jsem oddělen.“ To je vlastně tím odchodem do bezdomoví. Když člověk odejde z domova za mnicha, tak udělá takový předěl v životě. Všechno by měl uzavřít, všechny úcty vyrovnat a odejít s čistou myslí. Počítat s tím, že umřel laik a narodí se mnich. Sedmá skutečnost: „Své činy karmicky vlastním, jsem činů dědicem, činy zrozen, vázán, činy jsem karmicky chráněn. Jaký to čin udělám, pěkný nebo zlý, toho činu dědicem se stanu.“ To je o jednání mnicha. Co udělá dobrého nebo špatného, to se mu vrátí. Myslím si, že je to právě *kamma-vipáka*. Co zaseješ to sklidiš. Osmá skutečnost: „Co udělá ze mne to, v čem noci a dny trávím.“ No, když budu trávit co nejvíc času s moudrymi mnichy nebo mniškami, tak ze mě bude dobrá mniška. No a když ho budu trávit ve špatné společnosti, tak přeberu vlastnosti těch lidí na sebe. Budou se prolínat ty myšlenky a jednání jeden do druhého.

BV: To je i o tom vnitřním, ne jen o tom vnějším.

ST: Devátá skutečnost: „Jen abych z pobytu v prázdných obydlích měl potěšení.“ Řekla bych, že to je o tom, v čem chci trávit čas, zda sama či v nějaké společnosti. Mniši tíhnou k tomu, aby byli sami. Myslím i uvnitř sami sebe. Aby svou mysl nezanášeli nějakými planými hovory.

BV: K tomu je ještě jedna věc. To *suññágáre* je prázdné obydlí. Takže to prázdné obydlí, to není jen o množství lidí, to je spíš o tom, jak je to místo zařízené. Jde o to nehromadit nábytek. Nežít v přepychu. Některé *pansaly* dnes třeba v Thajsku, to jsou paláce. Třeba tady u nás nemáme moc nábytku. Máme stůl, postele, nějakou židli. Tam jde o tohle, aby byly vytvořeny podmínky, aby člověk mohl kultivovat mysl, než aby se zabýval tím, že bude oprašovat nábytek.

ST: Desátá skutečnost: „Jsou ve mně vyšší než obecně lidské kvality, ušlechtilému vlastní vědění a vidění dosaženo bylo-li, tak aby v posledním života údobí mých svatých společníků vpytávání mne do zmatku neuvedlo.“ To jsem si vysvětlila tak, že pokud má někdo nějaký pokrok v meditaci nebo nějaké vyšší uvědomění meditační, že by se o tom mělo mluvit mezi mnichy v Sangze. Ti mniši by měli o tom hovořit, je to vlastně i taková reflexe, která se dělá po meditaci, kdy se povídá o tom, co kdo při meditaci prožívá a tak. No a to je těch deset skutečností, jak na ně tak nahlížím.

BV: Tak je to dobře. My jsme ještě před tou *Dasa-Dhamma-Suttou* sice nerecitovaly část *Áyukusala Púji*, ale je to součást *púji* v jiných kláštorech. Jsou to ty čtyři *paccavekkhany*. To je to, že reflektuješ *čívaru*, *pindapátu*, místo kde žiješ, medicínu, léky, které potřebuješ.

- ST: Reflektování *pindapáty* to děláme každý den, ale reflektování *čivary* a těch dalších věcí, to jsem ještě neslyšela.
- BV: Ty bys při každém použití *čivary* měla, stejně jako před požitím *pindapáty* v poledne, zreflektovat, proč to bereme. Ty by sis měla říct, než tu *čivaru* oblíkneš: „*Patisankhá yoniso cívaram patisevami...*“, říct, že tě chrání před hmyzem, sluníčkem, deštěm, chladem a že tě zakrývá, z toho důvodu jí bereš. Když to neuděláš během dne, tak si to můžeš odříkat každý den večer. Pak jsou tam čtyři řádky: „*yathá paccayam pavattamánam dhátu-mattam evetam yadidam*“, tak reflektuju, tato podmínka mnišské existence *čivara* a tato osoba. A tyhle prvky *dhátu* jsou prázdné, bez nějaké podstaty, podléhají utrpení. To jsou ty tři charakteristiky. *Aniččá, anattá, dukkha*. Sama o sobě je ta *čivara* čistá, po dotyku s tělem už není. Zašpiní se. To samé platí o *pindapátě*. Když zapomeneš zreflektovat, pak si to večer můžeš připomenout. A to můžeš třeba i když zapomeneš před tím jídlem si to zreflektovat, tak můžeš v půlce jídla přestat a říct si „aha, tak tu *pindapátu* беру proto, ne abych se zkrášlovala, nehrála si s tím a tak dál. A večer si zase k tomu říkáš: „*yathá paccayam pavattamánam dhátu*“ nejedná se o nic jiného, než o dva prvky, jídlo a ta osoba, která ho požívá. A že ty prvky podléhají prázdnotě a utrpení a pomíjivosti. Všechna ta *pindapáta* je v pořádku, pokud jí nepožiješ. Jak se jí dotkneš rukou nebo jí dáš do pusy, tak už není čistá. V okamžiku, jak se jí dotkneš rukou už není čistá. Dotykem s tím tělem se stane nečistou. *Pindapáta* sama o sobě je v pořádku, tím se vlastně připomíná že to tělo je nečisté. To samé děláš s *yam senásanam*. To je podobný jako u *čivary*, ale tam si ještě říkáš, že tě to chrání. No a tady u toho *senásanam* je, že tě to chrání před vlivy počasí. *Senásanam*, že reflektuješ jen dva prvky, že tam není nic jiného než osoba a obydlí. Je to pomíjivé, neuspokojivé, bez nějakého já. *Senásanam* je čistý dokud se toho nedotkneš. Nevztahuje se to ani tak na tu podlahu. Botama tam nanosíme písek. *Senásanam* to není jen obydlí, do toho patří křesílka, polštářek na meditaci nebo ručník. Když se do toho utřeš, tak to časem smrdí. Celá ta *aráma* o sobě je v pořádku, čistá. Ale jak to přijde do kontaktu s tím tělem, tak se to zašpiní. *Mayá paccavekkhitvá aija yo gilánapaccayá*, to jsou léky, to jsou podmínky proto, aby ses nestala pacientem. Bereš je z preventivních důvodů nebo medicínu bereš, když jsi nemocná. A teď je tam, proč si jí bereš, že si to reflektuješ. A to bys měla pokaždé, když třeba bereš Panadol nebo si večer vezmeš sušenku, protože máš hlad. I hlad je podmínkou k onemocnění. Může způsobit, že tělo onemocní, když se to přehání.
- ST: *Karaníya-metta-suttam* by měl recitovat mnich, aby se zklidnila jeho mysl, aby neměl jiné myšlenky. Ale to když čteš nebo recituješ, tak do té mysli nemůže nic vstoupit, když jsi soustředěná.
- BV: *Karaníya-metta-suttam* je vlastně instrukce na *mettá* meditaci. Co ten člověk má vyvinout, aby byl schopen *mettá*. Je to plná instrukce na *mettá*.
- ST: *Karaníya-metta-suttam* naladí tu mysl do klidu.
- BV: Říkáš to hezky, Tisso. Hezky tomu rozumíš.
- ST: Pak jsou tu ta požehnání. *Sabbítiyo vivajantu...* ta se mi moc líbí. To je asi to, po čem lidé touží. *Abhivádana sílissá...* to bych používala asi i při dáně, když přijdou dayákové. Pak je tu *bhavatu sabba mangalam*, to říkám při *pindapátě*.
- BV: No, a nakonec *imáya dhammá anudhamma patipattiyá buddham pújemi* znamená, že touto praxí podle skutečnosti *anudhamma* uctívám Buddhu, Dhammu, Sanghu.
- ST: Ctihodná paní, děkuji za vysvětlení. Už jsou mi i ty pasáže, kterým jsem nerozuměla, jasné.
- BV: Mně to udělalo radost. Tak to všechno vnímám.
- ST: I mně. Děkuji.

Zkoušení o ňánách

Bhikkhuní Vajirá: Ctihodná Tisso, probíraly jsme části *Áyukusala púji*. Probraly jsme kvality *Buddhy, Dhammy a Sanghy* i *Buddha-ňány*, o kterých vedl rozhovor ctihodný Hitakusala se ctihodným Áyukusala Therou. Ale co není zaznamenáno a co jsem ti vysvětlovala, je šestice vědění, která následuje po *Buddha-ňánách*. A teď tě z toho vyzkouším. Řekni mi, co se ti vztahuje k tomu, když recituješ *atíssa buddhassa bhagavato appatihatam ňánam*.

Sámanerí Tissá: K tomu si vybavuji všechny minulé, přítomné i budoucí *Buddhy*, jejich ucelené vědomí, že všechno jejich vědění souhlasí se skutečností a že je možné osvícení teď, bude v budoucnosti a bylo i v minulosti...

BV: To je ve vztahu na to vnější, že byli *Buddhové*, jsou *Buddhové* a budou *Buddhové*, ale taky to má ten aspekt té vnitřní praxe, to znamená, že...

ST: No, to mi není moc jasné.

BV: To znamená, že když jsi v minulosti meditovala...

ST: Jo, tak si vzpomenu, jaké to bylo, jaké pocity jsem prožívala v minulosti, a přenesu si je do toho přítomného okamžiku.

BV: ...že můžeš být jako *Buddha*, že víš, že jsi byla jako *Buddha* v minulosti...

ST: A že vlastně chceš být jako *Buddha* v přítomnosti a i v budoucnosti.

BV: A že si to ve své mysli můžeš jako *Buddha* udělat do budoucnosti, to meditační i to jednání... Takže to *atíssa buddhassa bhagavato appatihatam ňánam*, to jsou vědění všech minulých *Buddhů* jak dosáhnout probuzení. No a že je možné v přítomnosti i v budoucnosti dosáhnout probuzení a sdílet neporušené bezvadné *Buddhovské* vědění. A pak je tam co?

ST: Pak je tam *sabbam káya-kammam ňánam pubbangamam nána-anuparivattam, sabbam vací-kammam ňánam pubbangamam nána-anuparivattam a sabbam mano-kammam ňánam pubbangamam nána-anuparivattam*. Tomu bych rozuměla, že to je vědění o všech tělesných činnostech, co předcházelo a je s tím různě spojeno. To samé pro *vací*, které se vztahuje k řeči a *mano*, které je vědění vztažené k pohybům mysli, záměrům.

BV: Výborně. Tohle *sabbam káya-kammam ňánam pubbangamam nána-anuparivatam* to je také instrukce, aby člověk vedl sám sebe, aby si všímal toho co udělal za činnost před nějakou další činností a co všechno dělal za činnosti při nějaké činnosti, aby člověk měl ucelený obrázek o vlastní činnosti. Aby věděl, co k čemu na té tělesné úrovni vede. To samé je na úrovni řeči. Do té řeči nepatří jenom ta verbálnost mezi námi, když se bavíme, ale taky přemýšlení. Když vím, že o něčem přemýšlím, vím jaké pojmy používám, tak je to taky *sabbam vací-kammam ňánam*. No a tomu, když o něčem přemýšlím, tak tomu předchází nějaká myšlenka a něco následuje. Než jsem pronesla nějaká slova, tak co bylo předtím na té úrovni vnitřní řeči a co následovalo. No a taky *sabbam mano-kammam ňánam*. *Sabbam* znamená všechny, *mano* je mysl, *kammam* činnosti, *ňánam* znalost, vědění o všech pohybech mysli, které předchází *pubbangamam*, které různě *nána* doprovázejí *anuparivattam*, tedy i o tom, co následuje. Takže vědět, co bylo před touhle situací a co bylo potom v té mojí mysli. A zase jde o ucelený obrázek. To jsou instrukce, aby člověk vedl svou mysl, aby sám sebe trénoval vědět, co dělá tělesně před, v přítomnosti a v budoucnosti, co k čemu vede na té tělesné úrovni. Aby si všímal, co předchází tomu, než něco řekne. A *sabbam mano-kammam*, to jsou záměry, pohyby mysli a všímání si toho všeho. Vede nás to k tomu, abychom si všímali toho, co děláme těmi třemi dveřmi, tělem, řečí a myslí. Když děláš *vandaná*, tak říkáš *okása dvarattayena kattam sabbam accayam khama me...* žádám o prominutí toho, co jsem udělala tělem, řečí a myslí.

ST: Takže teď už je mi to jasnější, ctihodná paní. Děkuji ti za vysvětlení a objasnění.

BV: Rádo se stalo.